

# Daniel, kapitola druhá.

Ladislav Hodač – [www.tajemstvibible.cz](http://www.tajemstvibible.cz)

## Stručný přehled obsahu druhé kapitoly knihy Daniel.

Druhá kapitola knihy Daniel popisuje proroctví – sen Babylónského krále Nabukadnezara o budoucnosti světa. Učí nás, že vzestup a pád říší není závislý na přízni osudu nebo na schopnostech různých panovníků a diktátorů, ale že za tím vším a nad tím vším vládne Boží prozřetelnost. O tom se píše níže u:

**Daniel 2:19-22** <sup>19</sup>Daniel proto chválil Boha nebes <sup>20</sup>a řekl: „Chváleno buď jméno Boží od věků až na věky – moudrost a síla jemu náleží! <sup>21</sup>**On mění časy a období, sesazuje krále a jiné nastolí.** Mudrce obdařuje moudrostí, rozumným dává poznání. <sup>22</sup>Zjevuje věci skryté v hlubinách, on ví, co leží v tmách, a světlo u něj přebývá.

Druhá kapitola nás učí, že národy jsou svrženy, když se staví proti naplnění Boží vůle, když odporují plánům, které Bůh má s touto planetou. Učí nás, že sobečtí lidé nejsou schopni vybudovat žádnou trvalou říši. A tak po Babylonu přichází Médo-Persie, Řecko, imperiální Řím, jenž se také rozpadl, a poté nesjednocené evropské národy, které trvají až dodnes. Ať se lidé snaží sebevíce, všechno se jim dříve či později rozsype pod rukama. **Druhá kapitola nás učí, že Bůh zřídí věčné království, jež se bude skládat z lidí, kteří se naučili poslouchat Jeho vůli.**

**Matouš 21:43-46** Ježíš oslovuje farizeje: <sup>43</sup>„Proto vám říkám, že Boží království vám bude vzato a bude dáno lidu, který ponese jeho ovoce. <sup>44</sup>**Kdo upadne na ten kámen, ten se roztříští, a na koho ten kámen padne, toho rozdrtí.**“ <sup>45</sup>Když vrchní kněží a farizeové slyšeli ta jeho podobenství, pochopili, že mluví o nich, <sup>46</sup>a chtěli ho zatknout. Báli se ale zástupů, protože lidé ho měli za proroka.

**Tím kamenem je Kristus.** Ježíš aplikuje toto proroctví na jednotlivce, kteří buď přijmou, nebo odmítnou evangelium a tím se stanou, nebo nestanou součástí Jeho království. Bůh nám nedal proroctví z druhé kapitoly knihy Daniel jenom proto, aby nám řekl, že až přijde to čtvrté království reprezentované nohama ze železa, které se později smíchá s hlinou, že se blíží konec dějin tohoto světa. Dal nám ho hlavně proto, abychom uplatňovali principy království kamene – tedy Jeho věčného království – už nyní ve vztahu k současnosti.

**Daniel 2:1-3** <sup>1</sup>Ve druhém roce své vlády měl Nabukadnezar sen, který ho rozrušil tak, že nemohl spát. <sup>2</sup>Král si proto nechal zavolat věštce, kouzelníky, čaroděje a mágy, aby mu pověděli, co se mu zdálo. Když přišli a stanuli před králem, <sup>3</sup>řekl jim: „Zdál se mi sen, který mě rozrušil. Musím se dozvědět, co znamená.“

### Výklad Daniel 2:1-3

V první kapitole jsme se dočetli, že Daniel a jeho tři přátelé byli tři roky (podle našeho počítání pouze 1,5 roku) vyučováni babylonské moudrosti, aby se mohli stát královými poradci. Události z druhé kapitoly se ale odehrály ve druhém roce kralování Nabukadnezara r. 604/3 př. Kr. Je velmi nepravděpodobné, že by Daniel vysvětloval králi jeho sen, jak se dočteme později, a ještě neukončil své vzdělání. Třileté vzdělávání muselo tedy být dokončeno dříve, než měl Nabukadnezar sen. Vyřešení tohoto zdánlivého problému spočívá v pochopení tehdejšího způsobu počítání délky vlády panovníků. Byly dvě metody počítání. Metoda nástupního roku a metoda bez nástupního roku. Při počítání metodou nástupního roku se část roku od nastoupení nového vládce na trůn od Nového roku označovala jako nástupní rok. První rok vlády nového panovníka se počítal až od Nového roku po jeho nástupu na trůn. Daniel počítá rok od podzimu do podzimu. Nástupní rok se nazývá také nultým rokem. V r. 605 př. Kr. byli Daniel a jeho přátelé zajati, odvedeni do Babylonu a začala jejich převýchova. Pak přišel Nabukadnezarův první celý kalendářní rok kralování. To už byl druhý rok hebrejských mládenců na králově dvoře. Pak přišel druhý rok Nabukadnezara, což byl Danielův třetí rok, ve kterém složil zkoušku a mohl předstupovat před krále.

Nabukadnezar cítil, že sen, který se mu zdál, byl pro něj i Babylonskou říši velmi důležitý; proto povolal babylonské mágy, hvězdáře a kouzelníky, aby mu řekli, co se mu zdálo, protože svůj sen zapomněl.

**Daniel 2:4-12** <sup>4</sup>Mágové králi odpověděli: (aramejsky) „Ať žiješ, králi, navěky! Rač nám prosím ten sen vyprávět a my jej vyložíme.“ <sup>5</sup>Král ale mágům řekl: „Tímto prohlašuji: Pokud mi nesdělíte onen sen i jeho výklad, nechám vás rozčtvrtit a vaše domy obrátit v smetiště. <sup>6</sup>Pokud mi však sen i jeho výklad sdělíte, zahrnu vás dary, odměnami a vysokými poctami. Nuže, povězte mi, co se mi zdálo a co to znamená.“ <sup>7</sup>Znovu tedy králi odpověděli: „Necht' nám král prosím vypráví ten sen a my jej vyložíme.“ <sup>8</sup>Král však řekl: „Je mi to jasné! Snažte se získat čas, protože víte, že jsem prohlásil: <sup>9</sup>,Pokud mi nepovíte, co se mi zdálo, čeká vás jediný trest.‘ Domluvili jste se, že mi budete namlouvat lži a báčorky, dokud mě to nepřejde. Nuže, povězte mi ten sen, ať poznám, že mi ho dovedete i vyložit!“ <sup>10</sup>Mágové na to králi odpověděli: „Žádný člověk na zemi nedokáže královské Výsosti sdělit, co žádá. Žádný král, jakkoli veliký a mocný, nikdy nic takového od žádného věstce, kouzelníka ani mága nežádal. <sup>11</sup>Král žádá nemožné. Nikdo to jeho Výsosti nedokáže sdělit, kromě bohů, kteří však mezi smrtelníky nebydlí.“ <sup>12</sup>To krále rozhněvalo. Rozlít se tak, že nařídil popravy všech mudrců v Babylonu.

### Výklad Daniel 2:4-12

Kdyby babylónští mágové, hvězdáři a kouzelníci alespoň znali králův sen, mohli by si nějakou interpretaci vymyslet. K jejich zděšení, ale po nich Nabukadnezar požadoval, aby mu sen sdělili a ještě vyložili. Každá skupina těchto lidí měla své metody k poznání tajemství budoucnosti: hvězdáři museli zkoumat hvězdy, kouzelníci zase četli budoucnost například z jater a střev mrtvých zvířat; v každém případě potřebovali čas a ten jim král nechtěl dát. Svoji bezmocnost pak vyjádřili slovy v desátém verši: **(BKR)** „Není člověka na zemi, kterýž by tu věc králi oznámiti mohl.“ Ano, žádný člověk nezná budoucnost. Je jenom jedna bytost v celém vesmíru, pro kterou není nic tajemstvím.

**Izajáš 46:9-10** <sup>9</sup>Vzpomeňte na věci dávno minulé, vždyť já jsem Bůh a žádný jiný není, jsem Bůh a není žádný kromě mne. <sup>10</sup>Já od počátku oznamuji konec a odedávna, co teprve nastane. Říkám: „Má vůle stane se, udělám vše, co se mi chce.“

Bezmocnost a výmluvy babylonských mudrců vydráždily prchlivého Nabukadnezara k hněvu. Rozkázal všechny povraždit i s jejich rodinami. Tento rozkaz se ovšem týkal i Daniela a jeho třech přátel, protože i oni patřili do skupiny králových poradců.

**Daniel 2:13-18** <sup>13</sup>Jakmile to nařízení vyšlo, začali mudrce popravovat a hledali také Daniela a jeho přátele, aby je popravili. <sup>14</sup>Když Arioch, velitel královské stráže, vyšel pobíjet babylonské mudrce, Daniel s ním promluvil moudře a uvážlivě. <sup>15</sup>Oslovil králova zmocněnce Ariocha takto: „Čím to, že král vydal tak přísný rozkaz?“ A když mu Arioch celou věc pověděl, <sup>16</sup>Daniel šel za králem a požádal o čas, aby mu mohl sen vyložit. <sup>17</sup>Potom se Daniel vrátil domů a celou věc pověděl svým přátelům Chananiášovi, Mišaelovi a Azariášovi: <sup>18</sup>Ať prosí Boha nebes o slitování ohledně toho tajemství, aby Daniel a jeho přátelé nebyli popraveni s ostatními babylonskými mudrci.

### **Výklad Daniel 2:13-18**

V pozadí této situace se odehrával boj mezi Bohem a satanem, který viděl věrnost Daniela a jeho tří přátel v kapitole první. Satanovi nešlo až tak o babylonské mudrce, ale o likvidaci Daniela a jeho přátel. Věděl, že tito mladí mužové, dokud budou žít, budou pro něj velkým problémem při uskutečňování jeho plánů. Daniel pochopil velice rychle, v jakém smrtelném nebezpečí se nacházel on, jeho přátelé i mnoho nevinných lidí. Někdy Bůh dopouští, aby se lidé dostali do zoufalých situací a pak u něho hledali oporu a pomoc. Daniel si zachoval důstojnost a chladnou hlavu i ve vypjaté situaci. Přestože neměl od Hospodina ujištění, že mu bude sen sdělen, šel za králem a požádal o čas, aby mu mohl sen vyložit. Je zajímavé, že král Danielovi vyhověl, ale babylonským mudrcům ne. Daniel se nikdy nespolehal na svoji vlastní moudrost a sílu. Znal moc modlitby a obzvlášť modlitebního společenství. A tak se on a jeho tři přátelé v nebezpečí smrti modlili k Bohu svých otců a věřili, že je vyslyší a pomůže jim. Namáhavé povinnosti, které museli ve službách krále po celý život plnit, se staly lehkými, protože vnesli světlo a Boží lásku do své práce. Věřící lidé vědí, že všechny Hospodinovy cesty jsou milosrdenstvím a pravdou pro ty, kteří po nich krácejí.

**Daniel 2:19-23** <sup>19</sup>V noci pak Danielovi bylo to tajemství zjeveno ve vidění. Daniel proto chválil Boha nebes <sup>20</sup>a řekl: „Chváleno buď jméno Boží od věků až na věky – moudrost a síla jemu náleží! <sup>21</sup>On mění časy a období, sesazuje krále a jiné nastolí. Mudrce obdařuje moudrostí, rozumným dává poznání. <sup>22</sup>Zjevuje věci skryté v hlubinách, on ví, co leží v tmách, a světlo u něj přebývá. <sup>23</sup>Chválím tě a oslavuji, Bože otců mých – moudrost a sílu dal jsi mi! Oznámil jsi mi, zač jsme tě prosili, oznámil jsi nám sen královský!“

### Výklad Daniel 2:19-23

Bůh odměnil hebrejské mládence za jejich víru a zjevil Danielovi ve spánku sen, kterým předtím oslovil Nabukadnezara. Prorok Amos napsal: **Amos 3:7** <sup>7</sup>Jistě! **Panovník Hospodin nepůsobí nic, aniž sdílí své tajemství se svými služebníky, proroky.** Bůh Danielovi nepřikázal, aby se díval do křišťálové koule, aby studoval babylonské horoskopy nebo aby se radil s těmi, kteří si myslí, že komunikují s duchy zemřelých, a přitom jsou obětí padlých andělů, kteří jen předstírají, že jsou mrtvými pozůstalými.

Bůh zjevil Danielovi tajemství, když se modlil. Rozdíl mezi pravým Bohem a falešnými tzv. bohy je skutečnost, že Bůh zná konec všech věcí již od počátku. Proto nechal skrze proroka Izajáše přibližně 97 let před dějem Daniela 2. kapitoly napsat: **Izajáš 46:9-10** <sup>9</sup>Vzpomeňte na věci dávno minulé, vždyť já jsem Bůh a žádný jiný není, jsem Bůh a není žádný kromě mne. <sup>10</sup>Já od počátku oznamuji konec a odedávna, co teprve nastane. Říkám: „Má vůle stane se, udělám vše, co se mi chce.“

Daniel poděkoval Bohu za projevenou přízeň, přestože ještě nebezpečí nebylo zažehnáno. Nevěděl totiž, jak bude babylonský král na sdělení a výklad snu reagovat.

Z textu vyplývá, že Bůh není chladný pozorovatel lidských dějin, ale že do nich aktivně zasahuje ve prospěch svého lidu. Přestože někdy nerozumíme tomu, co se zrovna odehrává, můžeme mít jistotu, že Bůh o všem ví, vše má pod kontrolou a nakonec se naplní Jeho vůle. A Jeho vůle chce vždy dobro pro člověka, protože Bůh je láska.

**Daniel 2:24-25** <sup>24</sup>S tím se pak Daniel vydal za Ariochem, kterého král pověřil popravami babylonských mudrců. Přišel za ním a řekl mu: „Nepopravuj babylonské mudrce! Vezmi mě ke králi a já mu ten sen vyložím.“ <sup>25</sup>Arioch vzal Daniela rychle ke králi a takto ho ohlásil: „Našel jsem mezi judskými vyhnanci muže, který králi vyloží jeho sen.“

### Výklad Daniel 2:24-25

První věta, kterou Daniel Ariochovi řekl, zněla: „Nepopravuj babylonské mudrce.“ Jako by ho nezajímalo vlastní ohrožení. Chránil na prvním místě své babylonské kolegy. To byl vskutku šlechetný postoj, protože vděčnost od těchto lidí očekávat nemohl. Arioch se snažil vytěžit ze situace maximum a zdůrazňoval králi, že to byl on, kdo našel muže ze zajatých synů judských. Označení zajatí synové judští zní z jeho úst poněkud pohrdavě.

**Daniel 2:26-30** <sup>26</sup>Král se tedy Daniela zvaného Baltazar zeptal: „Ty bys mi uměl sdělit, co jsem viděl ve snu a co to znamená?“ <sup>27</sup>Daniel králi odpověděl: „Tajemství, na něž se král ptá, mu nedokáže vysvětlit žádný mudrc, kouzelník, věstec ani jasnovidec. <sup>28</sup>Na nebi je však Bůh, který zjevuje tajemství. Ten králi Nabukadnezaroví ukázal, co se stane v posledních dnech. Sen a vidění, která jsi v mysli viděl na lůžku, jsou následující: <sup>29</sup>Když jsi, králi, ležel na lůžku, přemýšlel jsi o tom, co se bude dít v budoucnu, a Ten, který zjevuje tajemství, ti ukázal, co se stane. <sup>30</sup>Mně to tajemství nebylo zjeveno proto, že bych byl moudřejší než všichni ostatní, ale proto, aby se král dozvěděl, co to znamená, a abys porozuměl tomu, o čem jsi přemýšlel.“

### Výklad Daniel 2:26-30

Králova otázka byla jasná. Můžeš mně ty, Danieli, oznámit sen i jeho výklad? Daniel v úvodu své řeči odpověděl podobně jako babylonští mudrci. <sup>27</sup>Daniel králi odpověděl: „Tajemství, na něž se král ptá, mu nedokáže vysvětlit žádný mudrc, kouzelník, věstec ani jasnovidce. <sup>28</sup>Na nebi je však Bůh, který zjevuje tajemství. Ten králi Nabukadnezarovi ukázal, co se stane v posledních dnech. Sen a vidění, která jsi v mysli viděl na lůžku, jsou následující: Bůh nejdříve králi sen dal a pak ho nechal zapomenout. Proč asi? Rozhodně chtěl Hospodin poukázat na bezmocnost a neschopnost babylonských božstev. Víra v ně a jejich uctívání nemá smysl, protože existuje jenom jeden skutečný a živý Bůh. To měli pochopit všichni v celé Babylonské říši. O událostech na králově dvoře si tenkrát povídal celý Babylon.

**Daniel 2:31-35** <sup>31</sup>Nuže, králi, měl jsi vidění a hle, spatřils jakousi velikou sochu. Byla to ohromná socha neobyčejného vzhledu. Tyčila se před tebou a budila hrůzu. <sup>32</sup>Hlava té sochy byla z čistého zlata, hrud' a paže ze stříbra, břicho a boky bronzové, <sup>33</sup>stehna železná a nohy zčásti železné a zčásti hliněné. <sup>34</sup>Díval ses a hle, ze skály se bez dotyku lidské ruky vylomil kámen, zasáhl sochu do železných a hliněných nohou a rozdrtil je. <sup>35</sup>Vtom se všechno to železo, hlína, bronz, stříbro a zlato rozpadlo na kousky – jako plevy, když se v létě mlátí obilí. Vítr je roznesl, že po nich nezbylo památky. Ale ten kámen, který sochu zasáhl, se stal velikou horou a zaplnil celou zem.

### Výklad Daniel 2:31-35

Král viděl ve snu velikou sochu. Slovo socha zde musíme chápat ve smyslu znázornění modly; znázorňování bohů – model v podobě soch bylo v tehdejších dobách obvyklé. Socha, kterou viděl ve snu Nabukadnesar, pravděpodobně představovala modlu hlavního babylonského boha Marduka. Bůh oslovil Nabukadnezara v obrazech, které znal. Sochy byly vždy zhotoveny z jednoho kovu, většinou ze zlata, stříbra nebo bronzu, tato socha se však skládala ze zlata, stříbra, bronzu a železa. A dokonce, což je velmi podivné, se její nohy skládaly ze železa a hlíny, tedy ze dvou elementů, jejichž spojení ve stavebnictví nefunguje. Navíc šlo o jílovitou hlínu, která se železem nedrží. Aby toho nebylo málo, tak se utrhl kámen – ve skutečnosti kus skály, bez přispění lidských rukou. Trefil sochu do jejího nejslabšího místa – do nohou ze železa a hlíny, a tím ji celou rozdrtil. Tento kámen pak naplnil celou zemi. Nabukadnezar napjatě poslouchal a bylo mu jasné, že to, co mu Daniel vyprávěl, bylo přesně to, co se mu zdálo.

**Daniel 2:36-38** <sup>36</sup>Tolik sen. Ted' povíme královské Výsosti jeho výklad. <sup>37</sup>Ty, králi, jsi král králů, protože ti Bůh nebes dal království a moc, sílu i slávu. <sup>38</sup>Dal ti do rukou celý obydlený svět, všechny lidi, zvěř i ptactvo, a učinil tě vládcem nad tím vším. Ty jsi ta zlatá hlava.

### Výklad Daniel 2:36-38

Daniel začal vysvětlení významu sochy u její hlavy: „Ty jsi ta hlava ze zlata.“ Byl to Bůh, který uschopnil Nabukadnezara, aby založil Novobabylonskou říši, která ovládala Blízký východ od roku 605 do roku 539 př. Kr. Trvala tedy pouhých 66 let, z nichž 43 roků ji vládl Nabukadnezar;

byl jejím nejmocnějším a nejschopnějším králem. Ovšem obraz, který mu byl v podobě sochy ukázán, představoval úpadek pozemských království v jejich moci a slávě a zároveň představoval úpadek náboženství a morálky mezi lidmi těchto království. Když národy zapomínají na Boha, ve stejné míře morálně slábnou. Po smrti Nabukadnezara v roce 562 př. Kr. začala sláva Babylonu upadat. Babylon padl, protože ve svém blahobytu zapomněl na Boha a připsal slávu a nádheru svého království lidskému úspěchu. Daniel pak překvapil suverénního vládce tím, že jeho království bude poraženo a nahrazeno jinými královstvími.

**Daniel 2:39** <sup>39</sup>Po tobě ale povstane jiné království, slabší než to tvé, a po něm třetí království, bronzové, které ovládne celý svět.

### Výklad Daniel 2:39

Po Babylonu přišlo druhé, tzv. stříbrné království. Stačí se podívat do historie, abychom se dozvěděli, která říše následovala po Babylonu. Byli to Médové a Peršané, kteří pod vedením Kýra Velikého v roce 539 př. Kr. dobyli Babylón. Přibližně 140 let před Kýrovým nastoupením vlády v Persidě r. 559 př. Kr. o něm prorok Izajáš napsal: **Izajáš 45:1-6** <sup>1</sup>Toto praví Hospodin svému pomazanému, Kýrovi, jehož jsem vzal za pravici, abych mu podmaňoval národy a krále před ním odzbrojil, abych mu otevíral brány a dveře nezůstaly zavřeny: <sup>2</sup>Já před tebou půjdu a srovnám nerovnosti, rozbiji brány z bronzu, roztříštím železné závory. <sup>3</sup>Vydám ti tajné poklady a skrytá bohatství, abys poznal, že já jsem Hospodin, Bůh izraelský, který tě volá jménem tvým. <sup>4</sup>Kvůli svému služebníku Jákobovi, kvůli svému vyvolenému Izraeli jsem tě zavolať jménem tvým – i když mě neznáš, udělil jsem ti tituly. <sup>5</sup>Já jsem Hospodin a žádný jiný není, kromě mě není žádný Bůh. I když mě neznáš, já tě vyzbrojím, <sup>6</sup>aby od východu k západu všichni poznali, že kromě mě není ani jediný; já jsem Hospodin a žádný jiný není!

Kýros uznal, že Bůh mu všechna království dal. **Ezdráš 1:2** <sup>2</sup>Tak praví Kýros, král perský: Hospodin, Bůh nebes, jenž mi dal všechna království země, mi uložil, abych mu vystavěl dům v judském Jeruzalémě.

Médo-perská říše byla rozlohou mnohem větší než Babylonská. Ale tak jako je stříbro méně hodnotné než zlato, tak ani Médo-perská říše nikdy nedosáhla na bohatství, slávu a kulturu Babylonu. Médo-Peršané ovládali Blízký východ od roku 539 př. Kr. do r. 331 př. Kr. Stejně jako Babylon Médo-Perské království postihl hněv z nebe, protože pošlapávalo Boží zákon a šířila se bezbožnost, rouhání a zkaženost jeho obyvatel. Tato říše byla poražena na pláních Gaugamél blízko města Arbela v roce 331 př. Kr. řecko-makedonskou armádou pod vedením Alexandra Velikého.

Protože Alexandr porazil a ovládl Médo-Persii, je logické vyvodit, že jeho říše je oním dalším, třetím královstvím, které je znázorněno boky z bronzu. Řeční vojáci měli bronzové helmy, štíty a válečné sekery. Řecká říše přežila smrt svého zakladatele Alexandra Velikého v roce 323 př. Kr., ale rozpadla se do mnoha helenistických řeckých království; i přesto však Řekové dominovali na Blízkém východu od roku 331 př. Kr. až do roku 168 př. Kr.



**Daniel 2:40** <sup>40</sup>Nakonec přijde čtvrté království, silné jako železo. Železo totiž vše rozbíjí a drtí, a jako železo vše rozbíjí, tak bude i ono království vše rozbíjet a ničit.

#### **Výklad Daniel 2:40**

Čtvrté, železné království symbolizuje výstižně Římskou říši, která v roce 168 př. Kr. porazila svými železnými zbraněmi „bronzové“ Řecko v bitvě u Pidny. Po tomto vítězství nebylo moci, která by zabránila vzestupu velikého železného impéria, další supervelmoci, již ve snu viděl král Nabukadnezar. Řím nejdříve rozdrtil Kartágo r. 146 př. Kr. a po něm všechny další nepřátele. Řím byla vojensky nejmocnější říše, kterou svět do té doby viděl, a římské legie zaručovaly tzv. Pax Romana, Římský mír. Pohanský neboli imperiální Řím vládl mnohem déle než jeho předchůdci, zánik západo-římské říše nastal až v roce 476 po Kr. (Zánik východo-římské říše nastal r. 1453 po Kr.). Na území Římského impéria se poté zformovaly rozdělené evropské národy. Tato skutečnost je vysvětlena v několika dalších verších 2. kapitoly proroka Daniela.

**Daniel 2:41-42** <sup>41</sup>A že jsi viděl nohy a prsty zčásti hliněné a zčásti železné znamená, že to království bude rozdělené. Bude však mít v sobě něco ze síly železa, neboť jsi viděl do té obyčejné hlíny přimíšené železo. <sup>42</sup>Prsty nohou zčásti železné a zčásti hliněné znamenají, že to království bude zčásti silné a zčásti křehké.

#### **Výklad Daniel 2:41-42**

Železo ze stehů sochy, které symbolizuje imperiální neboli pohanský Řím, pokračuje do nohou a prstů sochy. Nohy a prsty reprezentují národy Evropy, které vznikly po pádu západní Římské říše v roce 476 po Kr. na jejím území. Některé z těchto národů jsou silné, některé slabé. Římská říše tedy existuje svým způsobem dodnes, ale je složená z prvků, které nepatří dohromady, totiž z hlíny a železa.

**Daniel 2:43** <sup>43</sup>A že jsi viděl železo smíšené s obyčejnou hlínou znamená, že se lidská pokolení budou mísit, ale držet spolu nebudou, tak jako železo nedrží s hlínou.

#### **Výklad Daniel 2:43**

Tak jako železo nedrží pohromadě s hlínou, když se spojí, tak ani národy Evropy se podle tohoto proroctví po pádu Římské říše nikdy trvale politicky nesjednotily a nesjednotí. Mnoho lidí se pokoušelo v minulosti Evropu sjednotit a znovu obnovit Římskou říši, např. francký král Karel Veliký, korunovaný v osmém století n. l. papežem na prvního císaře říše Římské, nebo Karel V., korunovaný na císaře římského v šestnáctém století. Dalšími byli Napoleon Bonaparte, německý císař Vilém II a Adolf Hitler, který se snažil vybudovat tisíciletou Římskou říši německého národa. Jak víme, žalostně ztroskotal a jeho snahy stály život milionů lidí.

Z historie víme, že se evropské šlechtické rody mezi sebou mísily pomocí sňatků, čímž se často snažily utvrdit mírové smlouvy. Dodnes mají skoro všechny šlechtické rody Evropy mezi sebou

příbuzenské vztahy. Ani tyto snahy ale nezabránily strašlivým válkám na nesjednoceném evropském území.

**Nohy dílem ze železa a z hlíny** nejsou pouze **symbolem rozdělené Evropy**, ale mají hlubší význam. Železo reprezentuje vše, co pohanský Řím představoval, a to má částečně své pokračování v nesjednocené Evropě až dodnes. Evropské národy žijí dodnes v tzv. latinském kulturním okruhu. Jedná se například o evropský právní systém, který je postaven na římském právu, o architekturu a také o řeč. Románské jazyky jsou ovlivněny latinou a jazyk ovlivňuje způsob myšlení lidí. Naše písmo, i když jsme Slované, má základ v římském písmu. Do určité míry jsou i struktury uspořádání státní moci inspirovány a organizovány podle vzoru římské říše a organizovanost, logistika a struktury římské armády se promítají do dnešního vojenství. Můžeme tedy říci, že **železo také reprezentuje stát**.

### Význam hlíny

Pojďme teď uvažovat hlouběji o významu hlíny. 2. kapitola knihy Daniel prezentuje Boží perspektivu historie. Tato kapitola je psána symbolickou řečí. Zlato, stříbro, bronz, železo, kámen a hora jsou symboly. Proto musí být i hrnčířská hlína chápána symbolicky.

Bible jasně říká, že Bůh zformoval člověka z prachu země, tedy hlíny:

**Genesis 2:7** <sup>7</sup>I vytvořil Hospodin Bůh člověka, prach ze země, a vdechl mu v chřípí dech života. Tak se stal člověk živým tvorem.

Není proto udivující, že hlína je v Bibli často symbolem Božího lidu, tedy církve.

**Izajáš 64:7** <sup>7</sup>Ale nyní, Hospodine, tys náš Otec! My jsme hlína, tys náš tvůrce, a my všichni jsme dílo tvých rukou.

**Job 33:6** <sup>6</sup>Hle, já budu tvými ústy před Bohem, i já jsem jen kus hlíny.

**Jeremiáš 18:1-6** <sup>1</sup>Slovo, které se stalo od Hospodina k Jeremjášovi: <sup>2</sup>„Vstaň a sestup do hrnčířova domu a tam ti ohlásím svá slova.“ <sup>3</sup>Sestoupil jsem tedy do hrnčířova domu, právě když pracoval na hrnčířském kruhu. <sup>4</sup>Ale nádoba, kterou vlastní rukou z hlíny zhotovoval, se nepovedla. Začal znovu a udělal z ní nádobu jinou; dělal, co se mu zdálo být správné. <sup>5</sup>I stalo se ke mně slovo Hospodinovo: <sup>6</sup>„Cožpak nemohu naložit s vámi jako ten hrnčíř, dome izraelský? je výrok Hospodinův. **Hle, jste v mých rukou jako hlína v rukou hrnčířových, dome izraelský.**“

V listu Římanům 9:20-21 porovnává apoštol Pavel smrtelného člověka s nádobou vyrobenou z hrnčířské hlíny:



**Římanům 9:20-21** <sup>20</sup>Člověče, co vlastně jsi, že odmlouváš Bohu? Řekne snad výtvar svému tvůrci: „Proč jsi mě udělal takto?“ <sup>21</sup>Nemá snad hrnčír hlínu ve své moci, aby z téže hroudy udělal jednu nádobu ke vznešeným účelům a druhou ke všedním?

V listu Koloským 1:18 je nám řečeno, že církev je Kristovo tělo. Jinými slovy, stvoření doslovného lidského těla reprezentuje stvoření Kristova duchovního těla, což je církev:

**Koloským 1:18** <sup>18</sup>on jest hlavou těla – totiž církve. On je počátek, prvorozený z mrtvých – takže je to on, jenž má prvenství ve všem.

Po Kristově smrti byli apoštolové rozděleni. Hádali se o to, kdo bude první v budoucím Božím království. Ve Skutcích apoštolů 2:1 je napsáno, že tělo Kristovo, tedy církev, byla jednotná:

**Skutky 2:1** <sup>1</sup>Když pak přišel den Letnic, byli všichni jednomyslně spolu.

Církev tedy byla zformována a byla jednotná, ale něco chybělo. Bylo zapotřebí ducha života, aby dal život do toho těla a jeho členové mohli splnit zvláštní úkol. O letnicích Boží duch vstoupil do těla Kristova – církve.

**Skutky 2:2-4** <sup>2</sup>Náhle se strhl hukot z nebe, jako když se žene prudký víchř, a naplnil celý dům, kde byli. <sup>3</sup>A ukázaly se jim jakoby ohnivé jazyky, rozdělily se a na každém z nich spočinul jeden; <sup>4</sup>všichni byli naplněni Duchem svatým a začali ve vytržení mluvit jinými jazyky, jak jim Duch dával promlouvat.

Apoštol Pavel dále rozvíjí metaforu těla k popisu církve:

**1. Korintským 12:12-13** <sup>12</sup>Tak jako tělo je jedno, ale má mnoho údů, a jako všechny údy těla jsou jedno tělo, ač je jich mnoho, tak je to i s Kristem. <sup>13</sup>Neboť my všichni, ať Židé či Řekové, ať otroci či svobodní, byli jsme jedním Duchem pokřtěni v jedno tělo a všichni jsme byli napojeni týmž Duchem.

V knize Ezechiél 37:10-11 je popsáno, jak Izrael byl jakoby roztržen tím, že se dostal do zajetí. Když ale zajetí skončilo, tak se všechny části těla složily dohromady a vstoupil do nich duch života. To je reprezentace Božího lidu Starého zákona:

**Ezechiél 37:10-11** <sup>10</sup>Když jsem prorokoval, jak mi přikázal, vešel do nich duch a oni ožili. Postavili se na nohy a bylo to převelmi veliké vojsko. <sup>11</sup>Potom mi řekl: „Lidský synu, tyto kosti, to je všecken dům izraelský. Hle, říkají: ‚Naše kosti uschly, zanikla naše naděje, jsme ztraceni.‘

Z těchto souvislostí můžeme vyvodit, že **hlína symbolizuje církev**. Protože hrnčírská hlína je křehká, tak jako by se toužila spojit s elementem, který je silnější, aby mohla přežít; v tomto případě tedy se železem. Železo a hlína mají každý své legitimní místo a funkci, pokud jsou oddělené. Teprve, když se spojí, vykazují oba elementy slabost, protože neudrží pohromadě. Ve fázi sochy od kotníku níže, kde je smíšeno železo s hlínou, **se politická moc Říma**

**v nesjednocené Evropě spojuje s církví.** To se přesně stalo v době středověku. Římská církev měla pocit, že se musí spojit s různými státními útvary, aby si zajistila svoji existenci a moc. Zapomněla ovšem na to, že toto spojení oslabí jak církev, tak i stát. Církev si měla uvědomit, že garantem její existence je pouze ochrana Toho, který ji stvořil. A to je Bůh. Síla církve nespočívá v používání moci politických systémů světa, ale v naplnění jejího poslání – hlásání evangelia celému světu v moci Svatého ducha. Církev se má sjednotit pouze se svým manželem, jímž je Ježíš Kristus. V Božích očích je spojení železa a hlíny nelegitimní. Když se církev spojí se státní mocí, dopouští se v duchovním smyslu cizoložství.

**Daniel 2:44-49** <sup>44</sup>Za dnů těch králů však Bůh nebes nastolí království, které se nikdy nezhroutlí, království, které si nepřivlastní žádný lid. To království rozdrtí a ukončí všechna ostatní království, samo pak potrvá navěky. <sup>45</sup>To je smysl vidění, v němž jsi spatřil, jak se ze skály bez dotyku lidské ruky vylomil kámen a rozdrtil železo, bronz, hlinu, stříbro i zlato. Veliký Bůh ukázal králi, co se bude dít v budoucnu. Ten sen je pravdivý a jeho výklad jistý.“ <sup>46</sup>Král Nabukadnezar padl před Danielem na tvář a klaněl se mu. Nařídil také, ať se na jeho počest obětují oběti a vonné kadidlo. <sup>47</sup>Potom král řekl Danielovi: „Váš Bůh je opravdu Bůh bohů, Pán králů a zjevovatel tajemství – vždyť tys mi to tajemství dokázal vyjevit!“ <sup>48</sup>Král pak Daniela povýšil a zahrnul ho množstvím vzácných darů. Jmenoval ho správcem celé provincie Babylon a také nejvyšším ze všech babylonských mudrců. <sup>49</sup>Na Danielovu žádost pak správou babylonské provincie pověřil Šadracha, Mešacha a Abednega. Sám Daniel ovšem zůstal na královském dvoře.

### **Výklad Daniel 2:44-49**

Nabukadnezar napjatě poslouchal Danielův výklad. Jsem přesvědčen, že by bylo slyšet spadnout špendlík. Za dnů těch králů, tedy moderní řečí řečeno za dnů politických mocností nesjednocených a v době konce Římskou církví ovládaných národů Evropy, **ustanoví Bůh nebeské věčné království.** Socha se rozpadne na prach díky kamenu, který byl vržen bez zásahu lidské ruky. Ježíš Kristus označuje sám sebe jako úhelný kámen, který byl staviteli zavrhnut.

**Matouš 21:42** <sup>42</sup>Ježíš jim řekl: „Což jste nikdy nečetli v Písmech: ‚Kámen, který stavitelé zavrhli, stal se kamenem úhelným; Hospodin to učinil a je to podivuhodné v našich očích‘?”

**Matouš 21:44** <sup>44</sup>Kdo padne na ten kámen, roztříští se, a na koho on padne, toho rozdrtí.“

I apoštol Pavel označuje Ježíše Krista za duchovní skálu:

**1. Korintským 10:4** <sup>4</sup>Všichni jedli tentýž duchovní pokrm a všichni pili tentýž duchovní nápoj, pili totiž z duchovní skály, která je provázela, a tou skálou byl Kristus.

Při druhém příchodu Ježíše Krista se všechny pyšné, mocenské, na nespravedlnosti a krutosti člověka vybudované mocenské systémy ať už politické nebo náboženské rozpadnou na prach. Hlína, železo, bronz, stříbro i zlato zmizí. **Boží království zůstane na věky.**

**Zjevení 21:1-4** <sup>1</sup>Potom jsem uviděl nové nebe a novou zemi. Neboť první nebe a první země pominuly a moře již nebylo. <sup>2</sup>Uviděl jsem svaté město, Nový Jeruzalém, jak sestupuje od Boha z nebe, připravený jako nevěsta okrášlená pro svého muže. <sup>3</sup>Uslyšel jsem mocný hlas z trůnu: „Hle, Boží stánek s lidmi: bude bydlet s nimi a oni budou jeho lid; Bůh sám bude s nimi a bude jejich Bohem. <sup>4</sup>On jim setře každou slzu z očí a smrt už nebude, ani nářek ani křik ani bolest už nikdy nebude; neboť minulé věci pominuly.“

Daniel ukončil výklad Nabukadnezarova snu slovy: <sup>45</sup>„Veliký Bůh dal králi poznat, co se v budoucnu stane. Sen je pravdivý a výklad spolehlivý.“

Bůh toužil ukázat prostřednictvím Daniela Nabukadnezarovi a celé Babylonské říši, **co se stane v budoucnosti**. Toto proroctví dává stejné ujištění i nám, že **můžeme Bohu důvěřovat, protože lidské dějiny se odehrávají přesně tak, jak to Bůh ve své vševědoucesti předpověděl**. Bůh králi zjevil budoucnost za pomoci symbolů světových říší: zlata, stříbra, bronzu, železa a železa smíšeného s hlinou. Sestupná hodnota těchto materiálů jasně ukazuje vzrůstající morální úpadek těchto říší. Nám toto proroctví ukazuje, v jaké části dějin se nacházíme. **Příští velká událost, která je před námi, bude druhý příchod našeho pána Ježíše Krista**. Otázka pro nás zní: Připravujeme se, nebo jsme připraveni na tuto největší událost lidských dějin, která nás čeká?

### **Poučení z druhé kapitoly pro Boží lid doby konce**

Je zřejmé, že pánem lidských dějin je Hospodin. Nicméně i satan využívá, zneužívá a ovlivňuje myšlení mocných lidí tohoto světa. Snažil se, aby říše, které po sobě následovaly – Babylon, Médo-Persie, Řecko, Řím a rozdělená Evropa – zcela fungovaly pouze podle jeho principů s cílem totálně zlikvidovat všechny lidi, kteří chtějí být věrní Kristu a žít podle Jeho vůle a principů Božího království. Jde mu o naprostou kontrolu celého světa. Ani teď si nepřestal budovat celosvětové království, „Babylon“ doby konce. Můžeme říci, že každá z těch čtyř říší měla své specifické vlastnosti, které se zachovaly v Babylonu doby konce dodnes: Babylon byl mimo jiné znám uctíváním boha slunce Marduka. Médo-Persie se dá charakterizovat jako říše, jejíž zákony nelze odvolat. Řecko bylo a stále je ve světě uznáváno pro svoji filozofii a myšlenky humanismu. Řím byl proslaven svojí politickou a vojenskou mocí; nemilosrdně pronásledoval a zničil všechno a všechny, kteří se mu postavili do cesty. Stejně tak byl a je dodnes znám tzv. Římským právem, které se dodnes učí na univerzitách. Železo je tedy výstižným symbolem Říma. Důležité je také pochopit, že když jedna říše dobyla tu předchozí, převzala, přisvojila si do určité míry její vlastnosti. Smíšenina železa a hlíny, která následovala v soše po čistém železe, reprezentuje nesjednocené evropské národy a římský papežský systém, který se stal nástupcem Římské říše. **Železo spojené s hlinou symbolizuje spojení církve a státu**. Přesně to se ve středověku odehrálo. A v blízké budoucnosti se to opět stane. O tom nám na jiných místech vypovídá kniha Daniel a také zvláště kniha Zjevení Jana v Novém Zákoně. Satan se snaží mít na konci lidských dějin celosvětovou říši, která bude mít politický a náboženský charakter. Ta se bude vyznačovat uctíváním slunce nebo slunečního dne – tedy

neděle. Bude vydávat neodvolatelné zákony postavené na lidské filosofii a moudrosti a to vše bude zastíněno nemilosrdnou, vojenskou, represivní autoritou. Vše ovšem ve jménu Ježíše Krista.

**Daniel 2:44** <sup>44</sup>Za dnů těch králů však Bůh nebes nastolí království, které se nikdy nezhroutlí, království, které si nepřivlastní žádný lid. To království rozdrtí a ukončí všechna ostatní království, samo pak potrvá navěky.

### **Biblická obhajoba proti útoku na 2. kapitolu knihy Daniel**

Zvláštní bod útoku je identita kamene vrženého bez zásahu lidské ruky, který reprezentuje Krista a Boží království.

Papežský Řím vztahuje naplnění proroctví o kameni, který je vržen do nohou sochy na sebe. Tvrdí, že Římská církev je oním kamenem. Argumentuje textem v Matoušově evangeliu 16:18

**Matouš 16:18** <sup>18</sup>A já ti říkám, že jsi Petr a na té skále postavím svou církev a brány pekla ji nepřemohou.

Apoštol Petr nikdy v Bibli netvrdil, že on je tou skálou, na které Kristus postavil svoji církev. Poselství písmo o tom, kdo je ta skála, je jasné, což dokazují následující texty:

**Žalm 95:1** <sup>1</sup>Pojďte, zpívejme Hospodinu s radostí, jásejme Skále naší záchrany!

**Izajáš 8:13-14** <sup>13</sup>Jen Hospodin zástupů ať je vám svatý – před ním mějte bázeň, jen z něho mějte strach. <sup>14</sup>On se vám stane svatyní, oběma domům Izraele však bude kamenem úrazu a skálou pádu; obyvatelům Jeruzaléma bude pastí a osidlem.

**Skutky 4:10-11** <sup>10</sup>Proto vám všem i celému izraelskému lidu oznamuji, že tento člověk před vámi stojí zdravý ve jménu Ježíše Krista Nazaretského, jehož jste vy ukřižovali a jehož Bůh vzkřísil z mrtvých. <sup>11</sup>To je ten ,kámen vámi staviteli zavržený, jenž se stal kamenem úhelným.‘

V kronikách lidské historie vypadá vzestup a pád mocných říší jakoby závislý pouze na vůli a obratnosti schopných lidí, kteří dokáží šikovně využít daných okolností. **Student Božího slova ale může vidět doslovné naplnění Bohem daných proroctví.** Moc, kterou má každý vládce na této zemi, je propůjčena nebesy. Štěstí a úspěch vládce a národa závisí na tom, jakým způsobem tuto moc používá. Babylon byl nakonec zničen, protože jeho pyšní vládcí si mysleli, že jsou na Bohu nezávislí, a připisovali slávu svého království lidskému úsilí a svým bohům, kteří ve skutečnosti žádnými bohy nejsou. Království, která následovala, byla ještě morálně zkaženější než Babylon. To názorně ukazuje sestupná hodnota kovů znázorňující různá království. Zlato, stříbro, bronz, železo a pak dokonce železo smíšené s hlinou. Babylon, Médo-Persie, Řecko, Řím, rozdělené evropské národy. Od slávy k úpadku. **Jediné řešení pro**

**problémy lidstva je kámen, který symbolizuje druhý příchod Ježíše Krista. Přesně tak se odehrály a odehrají dějiny tohoto padlého světa.**